

Детето и света на животните, растенията и минералите

Тази статия е базирана на психоаналитични постановки от Франсоаз Долто, на системния подход в психотерапията, както и на случаи от собствената ми практика.

Растенията

На каква възраст, например, човешкото същество започва да усеща растенията? Според любопитни сведения от Франсоаз Долто това става на около три месеца, дори още преди бебето да е прогледнало добре. Ако искате да предизвикате емоция у някое безизразно бебе, което не познава усмивката, покажете му листо от кестен или от фикус или от каквото и да било обикновено стайно растение; ще видите как малкото, което преди не се е усмихвало, в захлас и задъхано ще се радва на истинско общуване, каквото до момента сякаш не е изпитвало.

Детето обича да се идентифицира с възрастните, но също и с дърветата. Родителите не разбират особено тази игра, но за него няма нищо по-вълнуващо от това да се преоблича като разлистено дърво. Децата на село обичат да си слагат корона от листа и да се преобразяват на стъбло. За тях това не е обикновено преобличане, а превръщане в самата природа. Когато стадият на любов към цветята не е бил осъществен, можем да установим сериозни нарушения във връзката на детето със самото себе си и по-точно, хранителни разстройства. Ако не може да обича цветята, растенията и дърветата, то губи апетит.

Често децата с умствени увреждания реагират със спонтанна радост и се свързват органично с растенията. Сякаш тази форма на живот импонира в по-голяма степен на техните нагласи и потребности, отколкото животните.

При лечението на едно дете, което отказва да се храни, Франсоаз Долто използва **куклата-цвете**. Това дете вече не обичало нито куклите, с които може да се идентифицира, нито плюшените си играчки-животни. В един от терапевтичните сеанси детето създава образа на кукла-цвете, която майката ушива от плат. Два часа, след като поиграло с тази кукла, момиченцето изявило желание да хапне от една бисквитка и само след няколко дни отново заобичало себе си и се върнало към здравословното влечение към храната.

Идеята за дървото с неговите съставни елементи от корен, стъбло и корона, се развива едва към четвъртата година. До тогава се възприема само частта, която е над земята. Интересното е, че на тази възраст детето започва да осъзнава и връзката си с предците – тоест, своите собствени корени.

Животните

Що се отнася до животните, децата първо откриват най-дребните животни. Мравката, бръмбара, червейчето привличат погледа на 8-9 месечното бебе. Чрез тях детето за първи път се среща със смъртта, която в началото се свързва с невъзможността да извършваш движение. Когато се случи да размаже с краче или ръчичка някое дребно животинче и то да спре да се движи, детето изпитва силна смесена емоция на

удоволствие и ужас /вероятно изразяваща едновременно удовлетвореността от ловните инстинкти и страха от смъртта/.

В системния подход и особено в школата на Берт Хелингер се разкрива в дълбочина една много често срещана семейна динамика, която става причина за дълбоката привързаност на някои деца към домашните любимци. Става дума за случаите, в които домашният любимец представлява някой значим човек от семейната система, който е починал. Особено силно впечатление прави, когато домашният любимец замества близък, който е починал още в утробата, или други рано починали деца в семейството. Когато такъв домашен любимец си отиде, мъката от неговата загуба може да бъде извънмерна.

Особено е важно родителите да са чувствителни към привързаността към домашните любимци от страна на единствени деца в семейството. Франсоаз Долто разказва за едно такова момиче, което имало куче. По време на войната семейството било принудено да се изсели в друг град и бащата решава да не взема кучето, защото така или иначе е болно и му остават броени месеци живот. Години наред, преди да отиде на терапия, дъщерята не му простила това. Дори Франсоаз Долто пише, че тя била засегната от нещо като злокачествена чувствителност спрямо хората. Бидейки ревностна католичка, до двадесет годишната си възраст тя адресирала своите молитви единствено към любимото си куче.

Минералите

Много често можете да видите как детето събира капещите листа и внимателно ги съхранява, ясно показвайки, че се грижи те да не страдат. Тогава то започва да търси непреходното – това, което няма да загине. И открива камъните и минералите, които си остават винаги красиви и непроменени.

Ако детето има емоционални затруднения, то може буквално да бъде обсебено от камъните. Франсоаз Долто дава пример с дете, което познава отделните минерали и кристали като същински геолог. Това дете бягало от къщи, за да издирва различни видове камъни. То познавало цял Париж с имената на камъните, от които са изградени сградите и улиците.

Ако детето се занимава предимно с камъни, то най-вероятно е открило тленността на нещата и не може да я приеме, чувства се лично засегнато от това. Така то започва да обича определени камъни, сякаш за да се подсигури, че има нещо, което няма да изчезне в процеса на неговото развитие.